

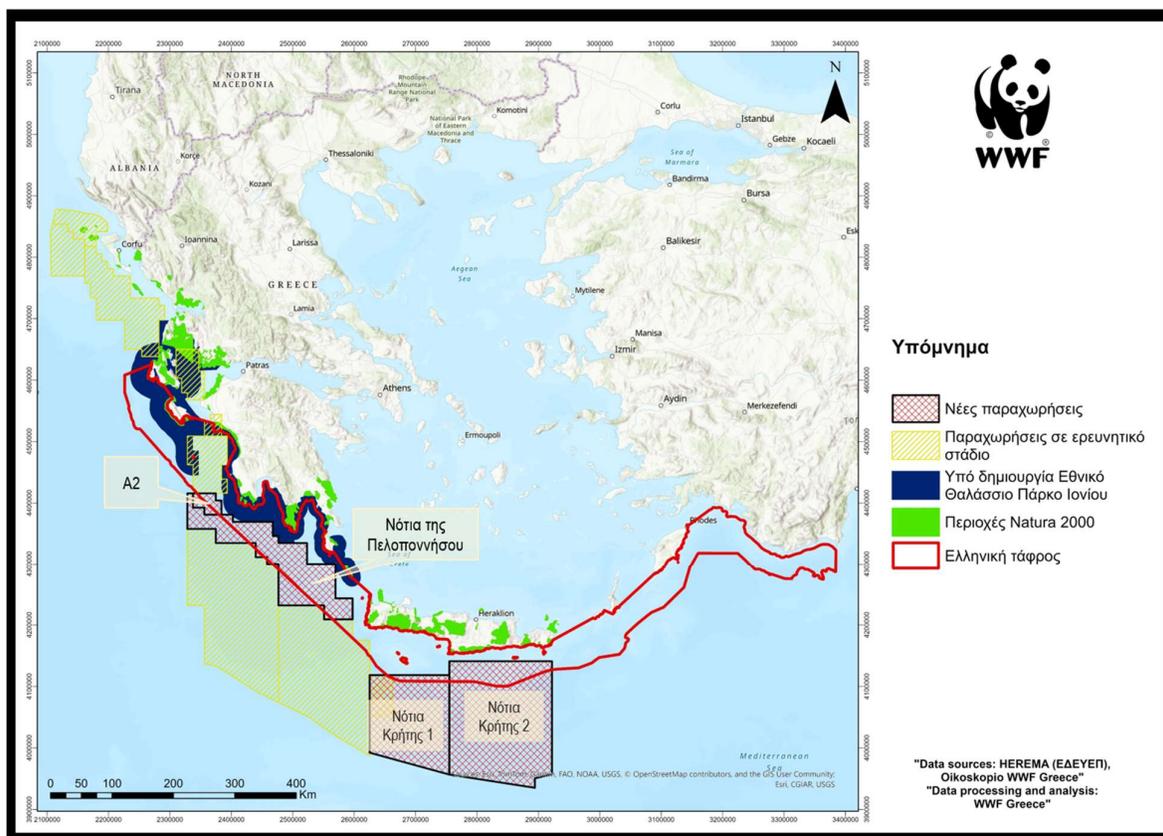
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

(ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ)¹

4 Μαρτίου 2026

Θέμα: Σχέδιο νόμου για την κύρωση συμβάσεων για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων σε τέσσερις θαλάσσιες περιοχές της «Ελληνικής Τάφρου»

Καλούμε τα μέλη της Βουλής των Ελλήνων να καταψηφίσουν το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την κύρωση των συμβάσεων παραχώρησης δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στις θαλάσσιες περιοχές «Α2», «Νότια της Πελοποννήσου», «Νότια της Κρήτης 1», «Νότια της Κρήτης 2», καθώς εγκλωβίζουν τη χώρα σε ένα εξαιρετικά ρυπαρό και επικίνδυνο για τον άνθρωπο και το περιβάλλον μοντέλο ανάπτυξης.

Χάρτης: Αποτύπωση θαλάσσιων οικοπέδων παραχώρησης δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων και οικολογικά σημαντικών περιοχών.

Η εξόρυξη ορυκτών καυσίμων οδηγεί κατά κανόνα σε οικονομικό μαρασμό τις τοπικές οικονομίες, καθώς λόγω των κινδύνων για μεγάλης έκτασης ατύχημα και ρύπανση τείνουν να μονοπωλούν την

¹ Το παρόν έγγραφο διορθώνει την 2η παράγραφο της 2ης σελίδας και συμπληρώνει τον Πίνακα 1.

οικονομική δραστηριότητα και τις χρήσεις σε μεγάλη ακτίνα γύρω από τις περιοχές παραχώρησης. Σε αντίθεση με κάποιες αδιευκρίνιστες εκτιμήσεις που επικαλούνται με ευκολία η ανάλυση συνεπειών ρύθμισης του παρόντος σχεδίου νόμου και οι στρατηγικές εκτιμήσεις περιβαλλοντικών εκτιμήσεων που έχουν προηγηθεί για κάποια από τα εν λόγω οικόπεδα, 1) η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στην πραγματικότητα μονοπωλεί την οικονομική ζωή των περιοχών αυτών, 2) δημιουργεί σχέση εξάρτησης από τις δραστηριότητες που πλαισιώνουν την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων, 3) συγκρούεται με υφιστάμενες δραστηριότητες (με προφανέστερες τον τουρισμό και την αλιεία), και 4) υπονομεύει κάθε προοπτική για ζωντανές, καινοτόμες, ευπροσάρμοστες, ανθεκτικές και υγιείς τοπικές οικονομίες.

Μέχρι σήμερα, με βάση τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, έχει εγκριθεί η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση επιπτώσεων για τη θαλάσσια περιοχή «Νότια Πελοπόννησος», δίχως να παρασχεθεί ικανός χρόνος στο ενδιαφερόμενο κοινό προκειμένου να συμμετάσχει ουσιαστικά στη δημόσια διαβούλευση επί του περιεχομένου της.² Για δε τη θαλάσσια περιοχή «Α2» νότια του Κυπριασιακού Κόλπου, και δίχως γνωστοποίηση στο κοινό, είχε αναρτηθεί μία Στρατηγική Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) τον Ιούλιο 2024 στην ιστοσελίδα της ΕΔΕΥΕΠ, δίχως καμία ενημέρωση του κοινού για το εάν πρόκειται για διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης. Εν τέλει, η ανάρτηση είχε γίνει εκ παραδρομής, όπως ενημερωθήκαμε από τις αρμόδιες αρχές.³ Για τα οικόπεδα της νότιας Κρήτης εγκρίθηκε η ΣΜΠΕ τον Ιούλιο 2020.⁴

Ειδικότερα, όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εν λόγω δραστηριοτήτων, οι συμβάσεις που υποβάλλονται στην κρίση της Βουλής των Ελλήνων επαναλαμβάνουν μεν τον πάγιο ισχυρισμό ότι «οι συμβατικές περιοχές έρευνας βρίσκονται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη θαλάσσια περιοχή», δηλαδή τη διεθνώς σημαντική «Ελληνική Τάφρο», τμήμα της οποίας μάλιστα έχει συμπεριληφθεί στο υπό δημιουργία θαλάσσιο πάρκο Ιονίου, και ως εκ τούτου επικαλούνται ότι «θα ισχύσουν τα αυστηρότερα πρότυπα της διεθνούς πρακτικής». Εντούτοις, απλώς αναμασούν την πεπατημένη ελάσσονος περιβαλλοντικής προστασίας πρακτική των προηγούμενων συμβάσεων παραχώρησης.

Συγκεκριμένα:

- **Παραχώρηση 20% της θαλάσσιας επικράτειας της χώρας σε πετρελαϊκές:** Όπως φαίνεται στον παραπάνω χάρτη, πλέον οι θαλάσσιες περιοχές που έχουν δεσμευθεί για εργασίες πετρελαίου και παραχωρηθεί σε πετρελαϊκές εταιρείες είναι πολύ μεγάλες και, σύμφωνα με τις συμβάσεις και τις δηλώσεις του πρωθυπουργού,⁵ πλέον ανέρχονται σε 94.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Πρόκειται για περίπου το 20% της θαλάσσιας επικράτειας της χώρας.⁶
- **Δεν προβλέπεται η στοιχειώδης υποχρέωση υποβολής της φάσης των σεισμικών ερευνών σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.** Είναι προφανές πως στόχος είναι η έρευνα και εκμετάλλευση με το μικρότερο κόστος για τις εταιρείες εξόρυξης, ακόμα και μέσα σε προστατευόμενες περιοχές. Συγκεκριμένα, οι ηχοβολιστικές διασκοπήσεις του πυθμένα, γνωστές και ως «σεισμικές έρευνες», εξαιρούνται ρητά από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η εξαίρεση αυτή αποτελεί απαράδεκτη ευνοιοκρατική ρύθμιση υπέρ της πετρελαϊκής βιομηχανίας, ειδικά καθώς οι πραγματικές επιπτώσεις σε θαλάσσια είδη είναι αναμφισβήτητα σοβαρές.
- **Σε βάθος χρόνου εξάρτηση της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα:** Η προβλεπόμενη διάρκεια των συμβάσεων για τουλάχιστον 32 χρόνια (7-8 οι ερευνητικές φάσεις και 25 η παραχώρηση για εξορυκτική εκμετάλλευση), αποτελεί ιδιαίτερα προβληματική και σίγουρα διόλου οραματική πρόσδεση της χώρας στο άρμα πετρελαϊκών εταιρειών και καυσίμων από ενεργειακές πηγές που ανήκουν στο παρελθόν.

Ειδικότερα, όσον αφορά την «εθνικότητα» του πετρελαίου ή αερίου που θα εξορυχθεί στις ελληνικές θάλασσες, όπως ρητά προβλέπεται σε όλες ανεξαιρέτως τις συμβάσεις, από το 2014 και μετά, οι συμμισθώτριες πετρελαϊκές εταιρείες έχουν δικαίωμα κυριότητας επί των εξορυχθέντων υδρογονανθράκων, με απόκτηση της κατοχής τους στην κεφαλή της κάθε γεώτρησης. Συνεπώς, εκτός από το μεγάλο περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος των πετρελαϊκών εργασιών και τη διακινδύνευση για ατυχήματα, οι συμβάσεις παραχωρούν κοιτάσματα σε έναν βιομηχανικό τομέα

² <https://diavgeia.gov.gr/decision/view/9%CE%99%CE%9D%CE%934653%CE%A08-%CE%9205>

³ https://www.wwf.gr/shmeio_gnosis/vivliothiki/?14830441/-----2

⁴ <https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%954%CE%974653%CE%A08-%CE%9943?inline=true>

⁵ <https://www.primeminister.gr/2026/02/16/37907>

⁶ <https://water.europa.eu/marine/countries-and-regional-seas/country-profiles/greece>

που αφήνει βαρύτατο και σε μεγάλο βαθμό μη αναστρέψιμο επιβαρυντικό αποτύπωμα σε κάθε περιοχή δραστηριοποίησής του. Είναι κρίμα η Ελλάδα, μια χώρα προικισμένη με ανεξάντλητες ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές και διεθνούς αναγνώρισης επιστημονικό δυναμικό⁷ στον τομέα της παραγωγής καθαρής ενέργειας να μην επενδύει στην καινοτομία και σε περιβαλλοντικά ασφαλείς και κοινωνικά δίκαιες εφαρμογές ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά να κρατάει για περισσότερα από 30 χρόνια τη χώρα και μεγάλα τμήματα των ελληνικών θαλασσών δέσμια σε συμβάσεις με πετρελαϊκές εταιρείες.

- **Οι συμφωνίες με πετρελαϊκές δεν προσφέρουν καμία γεωπολιτική ασφάλεια.** Το γεγονός αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές στη σύμβαση για την παραχώρηση θαλάσσιων περιοχών νοτίως της Κρήτης («Νότια της Κρήτης 1» και «Νότια της Κρήτης 2»), στο άρθρο 30 της οποίας έχει προστεθεί 3η παράγραφος που αναφέρει ότι: «Οι γεωγραφικές συντεταγμένες των νότιων και πλευρικών ορίων της Συμβατικής Περιοχής μπορούν να αναθεωρηθούν από τον Εκμισθωτή, σε περίπτωση σύναψης συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και ενός ή περισσότερων γειτονικών κυρίαρχων κρατών, η οποία οριοθετεί την υφαλοκρηπίδα ή την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Συμβατική Περιοχή. Σε τέτοια περίπτωση, ο Εκμισθωτής θα ενημερώνει αμέσως τον μισθωτή εγγράφως για τη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας και τις γεωγραφικές συντεταγμένες της συμφωνηθείσας γραμμής οριοθέτησης» (σελ. 679 και 963 του νομοσχεδίου). Είναι φανερό από την προσθήκη αυτής της παραγράφου ότι οι μισθώτριες πετρελαϊκές εταιρείες θέλουν να προστατευθούν σε περίπτωση κατά την οποία το τμήμα της αντίστοιχης θαλάσσιας περιοχής που τους έχει παραχωρηθεί θα μπορούσε να μην αποτελεί πλέον μέρος της ελληνικής υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, βάσει δυνητικής συμφωνίας οριοθέτησης (βλ. και τις σχετικές πράξεις 05/2026 και 06/2026 του Ελεγκτικού Συνεδρίου).

Οι πετρελαϊκές εταιρείες, όπως και κάθε εταιρεία που αναπτύσσει οικονομική δραστηριότητα σε κάποια περιοχή ζητούν εκ των προτέρων εγγυήσεις γεωπολιτικής σταθερότητας. Πλέον πρόσφατο παράδειγμα η συμφωνία μεταξύ Αγκόλας και Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, οι οποίες προκειμένου να προχωρήσουν σε παραχώρηση της επί δεκαετίες διαφιλονικούμενης⁸ μεταξύ τους χερσαίας περιοχής (δυστυχώς σε ένα εξαιρετικά ευαίσθητο και σημαντικό οικοσύστημα), δέχθηκαν απαίτηση της Chevron να επιλύσουν τις διαφορές τους και να μοιραστούν το κοίτασμα. Αντίστοιχα, από τη Γουιάνα και το Σουρινάμ απαιτήθηκε πρώτα να επιλύσουν τις μεταξύ τους θαλάσσιες διαφορές, ώστε να προχωρήσει⁹ παραχώρηση για υπεράκτια εξόρυξη στην εταιρεία EXXONMOBIL.

- **Δεν προσφέρει αξιόλογα και βιώσιμα οικονομικά οφέλη για τη χώρα,** ιδίως σε σύγκριση με την περιβαλλοντική διακινδύνευση την οποία προκαλούν και το οικονομικό ρίσκο της συσσώρευσης αχρηστευμένων επενδύσεων (stranded assets). Οι συμβάσεις καθιστούν σαφές ότι ο Μισθωτής δεν έχει την παραμικρή υποχρέωση επανεπένδυσης μέρους των κερδών του στην χώρα [ενδεικτικά, άρθ. 31.5 (δ)]. Εκτός από την πρωτοφανή και σαρωτική διακινδύνευση σημαντικών φυσικών περιοχών και πολύτιμων πόρων που αποτελούν περιουσία των επόμενων γενιών με διαγενεακή αξία, τα οικονομικά όλων των μέχρι σήμερα υπογεγραμμένων συμβάσεων δίνουν μια εικόνα αμφίβολων εσόδων για τον κρατικό προϋπολογισμό, τα οποία εξαρτώνται από το εισόδημα και τα κέρδη του Μισθωτή. Στον παρακάτω Πίνακα 1, μπορείτε να δείτε συγκριτικά τα οικονομικά μεγέθη των κυρωμένων με νόμους συμβάσεων με πετρελαϊκές εταιρείες, από το 2014 ως τις συμβάσεις που βρίσκονται σε διαδικασία κύρωσης με το παρόν σχέδιο νόμου.
- **Χαρακτηρίζεται από σοβαρό έλλειμμα περιβαλλοντικής ασφάλειας.** Όπως προκύπτει από τα δεδομένα που δημοσιοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε χρόνο στο πλαίσιο εφαρμογής της οδηγίας 2013/30/ΕΕ για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εξορύξεις, προκύπτει ότι μόνο μέσα στο 2016 (πιο πρόσφατο έτος αναφοράς) συνέβησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο 27 περιστατικά, εκ των οποίων ένα σοβαρό ατύχημα, στις Κάτω Χώρες 13 περιστατικά, συμπεριλαμβανόμενου ενός σοβαρού ατυχήματος, και στη Δανία 2 περιστατικά προς αναφορά (βλ. Πίνακα 2). Με δεδομένες τις σοβαρότατες ελλείψεις σε προσωπικό, καθώς και τεχνικά και νομικά μέσα των αρμόδιων για περιβαλλοντικούς ελέγχους υπηρεσιών, η ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων στις εξαιρετικής περιβαλλοντικής σημασίας θάλασσες της Κρήτης και του Ιονίου απειλεί σοβαρά την καλή οικολογική

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023SC0631> σελ. 46

⁸ <https://www.reuters.com/article/markets/oil/angola-accuses-congo-of-violating-common-border-idUSLDE5BG0VD/>

⁹ <https://uoq.edu.gv/newsletters/guyana-suriname-maritime-boundary-dispute-settlement-influenced-exxonmobils-oil-search>

κατάστασή τους, ιδιαίτερα καθώς είναι βέβαιο πως ούτε στις εγκαταστάσεις που θα αναπτυχθούν σε αυτές τις περιοχές πρόκειται να διενεργούνται τακτικοί έλεγχοι περιβαλλοντικής ασφάλειας.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τα παρακάτω «περιστατικά», δηλαδή, ατυχήματα που συνέβησαν τα τελευταία χρόνια σε υπεράκτιες πλατφόρμες εξόρυξης υδρογονανθράκων.

- **Αγκόλα:** Στην υπεράκτια πλατφόρμα εξόρυξης Benguela-Belize-Lobito-Tomboco ιδιοκτησίας Chevron, ξέσπασε πυρκαγιά στις 20 Μαΐου 2025. Τρεις εργαζόμενοι σκοτώθηκαν και 17 τραυματίστηκαν.¹⁰
- **Νιγηρία:** Στην πλατφόρμα Endeavor υπεράκτιας εξόρυξης, ιδιοκτησίας Chevron ξέσπασε πυρκαγιά, τον Ιανουάριο 2012. Δυο εργαζόμενοι σκοτώθηκαν.¹¹
- **Καναδάς:** Στην υπεράκτια εξορυκτική πλατφόρμα Hibernia της ExxonMobil εκδηλώθηκε ένα «δύνητικώς θανατηφόρο συμβάν», τον Ιούνιο 2025.¹²
- **Νορβηγία:** Ένας εργαζόμενος νεκρός και δυο τραυματίες ήταν το αποτέλεσμα της καταιγίδας Frank σε εξορυκτική πλατφόρμα της Statoil, στη Βόρεια Θάλασσα. Το περιστατικό συνέβη στις 30 Δεκεμβρίου 2015.¹³
- **ΗΠΑ:** Η έκρηξη στην εξορυκτική πλατφόρμα Deepwater Horizon¹⁴ της BP είναι από τα πιο γνωστά ατυχήματα. Έντεκα άνθρωποι σκοτώθηκαν, ενώ προκλήθηκε η πλέον εκτεταμένη και καταστροφική ρύπανση στα θαλάσσια και υδροτοπικά οικοσυστήματα.
- **Βρετανία:** Τον Αύγουστο 2016, η εξορυκτική πλατφόρμα Transocean Winner προσάραξε στις ακτές της νήσου Lewis, στη Σκωτία.¹⁵ Το ατύχημα προκλήθηκε από κακοκαιρία και έντονο κυματισμό και είχε ως αποτέλεσμα εκτεταμένη ρύπανση από διαρροή marine diesel oil στις ακτές των Εξωτερικών Εβρίδων Νήσων.

Όπως αναφέρει η πιο πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή της οδηγίας για την ασφάλεια των υπεράκτιων εξορύξεων, στην ΕΕ (εξαιρούμενης της Βρετανίας) ο συνολικός αριθμός των «περιστατικών» αυξήθηκε από 37 το 2022 σε 44 το 2023. Η διαφορά οφείλεται σε «ακούσιες εκλύσεις», δηλαδή διαρροές πετρελαίου και αερίου, οι οποίες αυξήθηκαν από 28 σε 38.

Παρά το γεγονός ότι τα θεσμικά πλαίσια των κρατών μελών της ΕΕ, αλλά και η ίδια η οδηγία για την ασφάλεια των υπεράκτιων εξορύξεων περιβάλλει τα ατυχήματα της πετρελαϊκής βιομηχανίας με ιδιαίτερα ευνοϊκή μεταχείριση, ενώ σε πολλές περιπτώσεις περιστατικά δεν βλέπουν το φως της δημοσιότητας, η πραγματικότητα δείχνει ότι **η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων είναι δραστηριότητα επικίνδυνη για ανθρώπινες ζωές και βεβαίως για το περιβάλλον.**

Ενόψει των διαπιστώσεων αυτών, οι συμβάσεις που έχετε ενώπιόν σας δεν προστατεύουν επαρκώς το περιβάλλον. Ενδεικτικά, αναφέρονται όσα ακολουθούν. Πρώτον, η θέσπιση της διαδικασίας του «Σχεδίου Περιβαλλοντικής Δράσης» (ΣΠΔ) για όσες δραστηριότητες δεν απαιτούν Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) αποστραφεί το ενδιαφερόμενο κοινό από τα ελάχιστα απαιτούμενα περιβαλλοντικά δικαιώματα, όπως αυτό της ενημέρωσης και της διαβούλευσης. Οι προς κύρωση συμβάσεις επαναλαμβάνουν τον σκανδαλώδη όρο ότι τα ΣΠΔ υποβάλλονται στον Εκμισθωτή (ελληνικό δημόσιο) «προς εξέταση» (άρθ. 12. 10) και όχι, όπως θα έπρεπε, «προς έγκριση», επιτρέποντας μία αδιαφανή, και νομικά αδιαμόρφωτη, διαδικασία, για θέματα με δυνητικά σοβαρές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Επιπροσθέτως, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων αυτών, συμπεριλαμβανόμενων των «σεισμικών καταγραφών», χαρακτηρίζονται εκ των προτέρων και αυθαίρετα ως «ήσσονος σημασίας» (άρθρο 12.9). Η μόνη ασφαλιστική δικλείδα, στην περίπτωση αυτή, είναι η υλοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών σύμφωνα με τους λεγόμενους «Κανόνες Επιστήμης και Τέχνης Έρευνας και Εκμετάλλευσης Υδρογονανθράκων», οι οποίοι (όπως

¹⁰ <https://www.upstreamonline.com/safety/chevron-reports-three-fatalities-after-angola-fire/2-1-1825535>

¹¹ <https://www.bbc.com/news/world-africa-17126335>

¹² <https://www.upstreamonline.com/safety/potentially-fatal-incident-offshore-canada-triggers-corrective-actions/2-1-1839443>

¹³ <https://qcaptain.com/three-injured-aboard-north-sea-oil-rig-during-storm-frank/>

¹⁴ <https://www.epa.gov/enforcement/deepwater-horizon-bp-gulf-america-oil-spill>

¹⁵ <https://www.gov.uk/maib-reports/grounding-of-semi-submersible-rig-transocean-winner-after-the-loss-of-tow-from-tug-alp-forward>

προκύπτει από τον ορισμό τους), επιλέγονται από τον Μισθωτή και συγκροτούνται από όσα είναι «βέλτιστα, ασφαλή, αποδοτικά **από οικονομικής» (και μόνο) «άποψης» και «αποτελεσματικά για την έρευνα, ανάπτυξη και παραγωγή» (βλ. σχετικά τους Ορισμούς στα αντίστοιχα προοίμια των προς κύρωση συμβάσεων). Δεύτερον, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς περί υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας, οι προς κύρωση συμβάσεις δεν απαγορεύουν ορισμένες από τις πλέον επικίνδυνες για το περιβάλλον πρακτικές της πετρελαϊκής βιομηχανίας, όπως την υδραυλική ρωγμάτωση (fracking), τη διάθεση υγρών αποβλήτων στην θάλασσα από τις υπεράκτιες εξέδρες, και την καύση σε πυρσό. Υιοθετούν, με άλλα λόγια, τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή περιβαλλοντικής προστασίας, με σκοπό τη διεκπεραίωση του προγράμματος. Τρίτον, οι προς κύρωση συμβάσεις ενθαρρύνουν ένα ταχύ πρόγραμμα εξερεύνησης, και ένα χαμηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας, αφού ο Μισθωτής, σε περίπτωση παραίτησης/επιστροφής της Συμβατικής Περιοχής, υποχρεούται σε «καθαρισμό» (clean-up) και όχι αποκατάσταση του περιβάλλοντος, όπως οφείλει, (άρθρο 6.3). Ούτε για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος κατά την Φάση Ερευνών προβλέπεται πλήρης και ανεπιφύλακτη αποκατάσταση (άρθρο 3.11). Τέτατον, και σε συνέχεια των προηγούμενων, η ασφαλιστική κάλυψη για τις Εργασίες Πετρελαίου, που οφείλει να διατηρεί ο Μισθωτής [σύμφωνα με τα άρθρ. 9.2 ζ) και το Παράρτημα Ε], περιορίζεται (όσον αφορά το περιβάλλον) σε «αιφνίδια και προκληθείσα εξαιτίας ατυχήματος ρύπανση» [Παράρτημα Ε(1)(β)] και όχι στο σύνολο της δυνητικής περιβαλλοντικής ζημίας. Πέμπτον, σε αντίθεση με την εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία, η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) που υποβάλλει ο Μισθωτής σύμφωνα με το άρθρο 7.7 δεν οφείλει να περιγράφει περιβαλλοντικές επιπτώσεις που εκτείνονται σε σημαντική απόσταση (τοπική και χρονική) από την Περιοχή Εκμετάλλευσης (π.χ., αέρια του θερμοκηπίου, περιφερειακοί ρύποι, άλλες δευτερογενείς και μακροπρόθεσμες συνέπειες). Έκτον, και σε αντίθεση με τον υποτιθέμενο «φιλοπεριβαλλοντικό» χαρακτήρα του ορυκτού αερίου, είναι σαφές ότι οι συμβάσεις αποθαρρύνουν την εξόρυξή του και προωθούν την εκμετάλλευση του «αργού πετρελαίου», αφού υποβάλλουν την εξόρυξη του πρώτου σε πρόσθετες διατυπώσεις, μελέτες και επιφυλάξεις (βλ. άρθρο 2.3, σχετικά με τους όρους εκμετάλλευσης του “συνδεδεμένου” και μη συνδεδεμένου «φυσικού αερίου»). Έβδομον, οι προς κύρωση συμβάσεις υποχρεώνουν τον Εκμισθωτή σε προηγούμενη έγγραφη γνωστοποίηση πριν από κάθε επίσκεψη στην Συμβατική Περιοχή (άρθρο 19.13), αποστερώντας τις εποπτικές αρχές από την δυνατότητα έγκαιρου, ουσιαστικού και αιφνιδιαστικού ελέγχου του Μισθωτή, όπως συμβαίνει με οποιοδήποτε άλλο εποπτευόμενο φορέα. Όγδοον, ακόμα χειρότερα, θέτουν το αρμόδιο Υπουργείο σε προφανή σύγκρουση συμφερόντων, αφού ο Μισθωτής θα «εκπαιδεύσει» όσους θα εποπτεύουν τις δραστηριότητές του (άρθρο 15.3). Ένατον, η προσφυγή σε διαιτησία για την επίλυση διαφορών, και μάλιστα διαφορών σχετικών με τα περιβαλλοντικά θέματα, θα έχει ως συνέπεια (αν δεν αποσκοπεί εξ ολοκλήρου) τον αποκλεισμό ή την παρακώλυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα μέλη της κοινωνίας των πολιτών. Δέκατον, ο Αποκλειστικός Εμπειρογνώμων ορίζεται ως «εγγεγραμμένο μέλος» του American Petroleum Institute ή του Energy Institute of London (υπονοείται μάλλον το σημερινό Energy Institute): με δεδομένο ότι ο Μισθωτής είναι μέλος ή/και χορηγός και των δύο, αδυνατούμε να κατανοήσουμε πώς και με ποιες διαδικασίες θα αποφευχθεί η σύγκρουση συμφερόντων κατά την άσκηση των καθηκόντων του «Αποκλειστικού Εμπειρογνώμονα» (άρθρο 23.3 επ.). Ενδέκατον, είναι αμφίβολη η επαρκής νομοτεχνική προετοιμασία των προς κύρωση συμβάσεων, αφού (μεταξύ άλλων) γίνεται λόγος για «ποταμούς», «δάση» και «αγροτική γη» [Παράρτημα Δ(2)(β)].**

ΓΝΩΜΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΦΥΣΗ 2000

Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι η επιστημονική κοινότητα που ειδικεύεται στα ζητήματα προστασίας της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα έχει ήδη αποφανθεί για τη σοβαρότητα της απειλής που προκύπτει από τα προγράμματα σεισμικής έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων για τα φυσικά οικοσυστήματα. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η σχετική «[Γνώμη της Επιτροπής Φύση 2000 επί της έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων](#)», η οποία εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε στον σχετικό ιστότοπο του ΥΠΕΝ τον Νοέμβριο του 2019. Συγκεκριμένα, η επιστημονική επιτροπή συμπεραίνει ότι:

«Με βάση την πολύμηνη συστηματική και σε βάθος διερεύνηση των επιπτώσεων στην ελληνική φύση της έρευνας και εξόρυξης των υδρογονανθράκων από το υπέδαφος της Ελλάδος η Επιτροπή Φύση 2000

- *Θεωρεί γενικά την έρευνα και εξόρυξη των υδρογονανθράκων ως απειλή για την ελληνική φύση.*

- Διαπιστώνει τη σοβαρή υποβάθμιση του πλαισίου προστασίας των περιοχών Natura 2000 και θεωρεί επιβεβλημένη την ολοκλήρωση δέουσας εκτίμησης ήδη από το στάδιο των ερευνών.
- Τονίζει ότι μαζί με τον περιβαλλοντικό πλούτο, σε διακινδύνευση τίθεται και η άρρηκτα δεμένη με το φυσικό περιβάλλον οικονομική δραστηριότητα των ευρύτερων περιοχών, κυρίως ο τουρισμός και η πρωτογενής παραγωγή.
- Θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρξει ρητή απαγόρευση της έρευνας και εξόρυξης για σχιστολιθικό πετρέλαιο ή αέριο και της εφαρμογής της μεθόδου fracking.
- Σημειώνει ότι υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις στις Συμβάσεις παραχώρησης και περιβαλλοντικού ελέγχου.
- Θεωρεί απαραίτητη την υποχρέωση διενέργειας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στην περίπτωση των σεισμικών ερευνών, και την απαλοιφή γενικών αναφορών όπως σε σχέδια περιβαλλοντικής δράσης (ΣΠΔ) και σε "κανόνες επιστήμης και τέχνης έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων".»

Είναι σημαντικό να επισημανθεί πως η καλή οικολογική κατάσταση των ελληνικών θαλασσών και ειδικά της «Ελληνικής Τάφρου» οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αδιατάρακτες από επιβαρυντικές δραστηριότητες, όπως η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων. Η υφιστάμενη κατάσταση του ακουστικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης, αν και δεν έχει μελετηθεί πλήρως μέσω συστηματικών ερευνών, είναι σε μεγάλο βαθμό αδιατάρακτη, λόγω της μειωμένης ύπαρξης πηγών θορύβου από ανθρώπινες δραστηριότητες. Αυτό άλλωστε αποτυπώνεται και στη ΣΜΠΕ για τη θαλάσσια περιοχή «Νότια Πελοπόννησος». Θα πρέπει να τονιστεί, όμως, ότι με τη διενέργεια των σχετικών ερευνών κατά τη διάρκεια του έργου και με τη διενέργεια μεγάλης έκτασης σεισμικών δραστηριοτήτων, καθώς και με όλες τις άλλες σχετικές δραστηριότητες (όπως είναι η αυξημένη ναυσιπλοΐα), η κατάσταση του ακουστικού περιβάλλοντος της περιοχής θα αλλάξει δραματικά, και θα περάσουμε σε ένα ακραία επιβαρυνμένο από ανθρωπογενείς πηγές περιβάλλον, ειδικά σε σχέση με τον θόρυβο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΠΕΤΡΕΛΑΪΚΕΣ

Έλλειμμα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι ότι καμία από τις συμβάσεις που έχουν κυρωθεί ή πρόκειται να κυρωθούν δεν δίνει εικόνα των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που θίγονται σοβαρά από την εξόρυξη υδρογονανθράκων. Μέχρι σήμερα, μόνη εμπειριστατωμένη οικονομοτεχνική ανάλυση για το περιβαλλοντικό κόστος των προγραμμάτων εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων είναι η μελέτη «Economic impacts of the exploitation of hydrocarbons in Greece» που πραγματοποιήθηκε από τον οργανισμό οικονομικών αναλύσεων Eftec – Economics for the Environment (Ιανουάριος 2019).¹⁶

Η οικονομοτεχνική μελέτη τονίζει πως ενώ οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν οδηγήσει σε μείωση των ατυχηματικών κινδύνων ατυχήματος από εξορύξεις υδρογονανθράκων στις θάλασσες της Ευρώπης, εντούτοις κανένας δεν μπορεί να αγνοεί ότι η εξορυκτική δραστηριότητα ενέχει πολύ πραγματικούς κινδύνους, οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: α) απευθείας κίνδυνοι από τη λειτουργία και τα ατυχήματα, β) κλιματικοί κίνδυνοι και ασυμβατότητα με τη Συμφωνία του Παρισιού, γ) δημιουργία επενδύσεων σε περιουσιακά στοιχεία που σύντομα θα είναι οικονομικά μη αξιοποιήσιμα (stranded assets) και θα έχουν αρνητική απόδοση, καθώς θα τεθούν σε αχρηστία λόγω αλλαγής των συνθηκών και του θεσμικού πλαισίου, δεδομένης της διεθνούς προτεραιότητας για απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, και δ) κόστος ευκαιρίας, δηλαδή τις ολοένα αυξανόμενες δυνατότητες καλύτερων αποδόσεων μέσα από πιο έξυπνες και αποδοτικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή αποδοτικότητα.

Η έκθεση, επίσης, αποδεικνύει ότι περιστατικά ρύπανσης από δραστηριότητες εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων μπορούν να συμβούν σε διάφορες φάσεις, συμπεριλαμβανόμενης της ίδιας της εξορυκτικής διαδικασίας και της μεταφοράς των υδρογονανθράκων με δεξαμενόπλοια.

¹⁶ <https://www.contentarchive.wwf.gr/images/pdfs/oil-gas-report.pdf>

Στον Πίνακα 1 αναφέρονται τα προβλεπόμενα από τις συμβάσεις (άρθρα 13 και 15) σταθερά έσοδα του ελληνικού δημοσίου από την εκμίσθωση των θαλάσσιων περιοχών που πλέον καλύπτουν το 20% της θαλάσσιας επικράτειας της χώρας. Τα μισθώματα δεν αναφέρονται στον πίνακα αυτόν, καθώς είναι συναρτημένα με την κερδοφορία των πετρελαϊκών εταιρειών, με βάση συντελεστή R, ο οποίος είναι δείκτης απόδοσης βασισμένος στην κερδοφορία (profitability factor) - υπολογίζεται ως αποτέλεσμα της διαίρεσης των σωρευτικών ακαθάριστων εισροών με τις σωρευτικές συνολικές εκροές.

Ειδικά όσον αφορά τον περιφερειακό φόρο, αυτός σε όλες τις συμβάσεις είναι ίδιος και καταβάλλεται μόνο εφόσον οι μισθώτριες εταιρείες παρουσιάσουν καθαρά και φορολογητέα κέρδη. Στις περισσότερες παραχωρήσεις, όμως, οι μισθώτριες εταιρείες είναι θυγατρικές των πετρελαϊκών εταιρειών, με αποκλειστική δραστηριότητα τη γεωγραφικά περιορισμένη στη συμβατική περιοχή έρευνα και εκμετάλλευση.

Τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν την κύρια αιτία πρόκλησης της κλιματικής κρίσης που εξελίσσεται και επηρεάζει σχεδόν κάθε γωνιά του πλανήτη. Ο περιορισμός της αύξησης της θερμοκρασίας στον 1,5°C, όπως αναφέρεται στη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα, απαιτεί μία άνευ προηγουμένου παγκόσμια προσπάθεια και αποτελεί ύψιστη ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές. **Η κύρωση των συμβάσεων παραχώρησης τοποθετεί το ελληνικό κοινοβούλιο στη λάθος μεριά της ιστορίας. Σας καλούμε ως εκ τούτου να καταψηφίσετε το παρόν σχέδιο νόμου.**

Πίνακας 1 – Οικονομικά στοιχεία των συμβάσεων παραχώρησης θαλάσσιων περιοχών σε πετρελαϊκές

Περιοχή / Κοινοπραξία	Έκταση συμβατικής περιοχής (χλμ ²)	Διάρκεια	Αντάλλαγμα υπογραφής	Στρεμματική αποζημίωση (ετήσια) €/χλμ ²	Αντάλλαγμα α' παραγωγής
Νότια της Πελοποννήσου CHEVRON GREECE HOLDINGS (S PELOPONNESE) B.V. / HELLENiQ UPSTREAM ΝΟΤΙΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	10,211	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 2 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	750.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	1.500.000
A2 CHEVRON GREECE HOLDINGS (A2) B.V. / HELLENiQ UPSTREAM ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	826	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 2 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	200.000	Α' ερευνητική: 50 Β' ερευνητική: 100 Γ' ερευνητική: 200 Εξόρυξη: 1000	1.000.000
Νότια της Κρήτης 1 CHEVRON GREECE HOLDINGS (S CRETE 1) B.V. / HELLENiQ UPSTREAM ΝΟΤΙΑ ΚΡΗΤΗΣ 1 ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	13,347	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 2 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	1.000.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	1.500.000
Νότια της Κρήτης 2 CHEVRON GREECE HOLDINGS (S CRETE 2) B.V. / HELLENiQ UPSTREAM ΝΟΤΙΑ ΚΡΗΤΗΣ 2 ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	21,805	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 2 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	1.500.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	1.500.000
Ιόνιο 2 Energean 75% / HELLENiQ 25% (v. 4525/2018)	2,422.1	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 3 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	500.000	Α' ερευνητική: 50 Β' ερευνητική: 100 Γ' ερευνητική: 200 Εξόρυξη: 1000	1.000.000 (διπλασιάζεται αν η παραγωγή ανέλθει σε 10 εκατ. βαρέλια
Ιόνιο HELLENiQ 100% (v. 4629/2019)	5,001.78	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 3 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	500.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	500.000

Δυτικά Κρήτης ExxonMobil Exploration and Production Greece 70% / HELLENiQ 30% (v. 4631/2019)	20.058,4	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 3 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	1.500.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	1.500.000
Νοτιοδυτικά Κρήτης ExxonMobil 70% / HELLENiQ 30% (v. 4628/2019)	19.868,37	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 3 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	1.500.000	Α' ερευνητική: 15 Β' ερευνητική: 20 Γ' ερευνητική: 25 Εξόρυξη: 200	1.500.000
Κατάκολο Energean Oil & Gas 100% (v. 4298/2014)	59	Έρευνα Α' φάση: 2 έτη Β' φάση: 3 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	200.000	Α' ερευνητική: 10 Β' ερευνητική: 15 Εξόρυξη: 200	500.000 (όταν η παραγωγή φθάσει το 1 εκατ. βαρέλια)
ΒΔ Πελοπόννησος (v. 4527/2018 - Σύμβαση ΕΛΠΕ)	3,778.3	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 2 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	750.000	Α' ερευνητική: 50 Β' ερευνητική: 100 Γ' ερευνητική: 200 Εξόρυξη: 1000	1.000.000 (όταν η παραγωγή φθάσει τα 5 εκατ. βαρέλια)
Δυτικός Πατραϊκός (v. 4299/2014 - Σύμβαση ΕΛΠΕ / Petroceltic)	1892	Έρευνα Α' φάση: 3 έτη Β' φάση: 3 έτη Γ' φάση: 2 έτη Εκμετάλλευση 25 έτη	1.100.000	Α' ερευνητική: 10 Β' ερευνητική: 15 Γ' ερευνητική: 20 Εξόρυξη: 200	1.000.000 όταν η παραγωγή ανέλθει για πρώτη φορά σε 5.000 βαρέλια για περίοδο εξήντα (60) ημερών

Σημείωση:

Όπως επισημαίνεται σε όλες τις συμβάσεις, τυχόν παραχθέντες υδρογονάνθρακες ανήκουν στις μισθώτριες εταιρείες, και όχι στο ελληνικό δημόσιο. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει το άρθρο 13.9, κάθε συμμισθωτής, σύμφωνα με το ποσοστό του στην κοινοπραξία, «δικαιούται να εξάγει ελεύθερα τους Υδρογονάνθρακες και τα Παραπροϊόντα που εξόρυξε».

Πίνακας 2 - Εφαρμογή οδηγίας 2013/30/ΕΕ για την ασφάλεια των υπεράκτιων εξορύξεων (στοιχεία από ετήσιες εκθέσεις της ΕΕ)

	Περιστατικά	Υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων στην ΕΕ	Απώλεια ελέγχου των γεωτρήσεων (Εκρήξεις / ενεργοποίηση αποφρακτήρα εκτροπής / βλάβη φραγμού)	Επιθεωρήσεις	Επιθεωρήσεις (Ελλάδα)	Παραγωγή υδρογονανθράκων στην ΕΕ (κtoe)	Τραυματισμοί (σύνολο)
2016	42	586	11	735	0	116076.65	
2017	59	554	8	630	0		
2018	124	556	17	593	1	112217	28
2019	168	543	12	597	2	120340	146
2020	16	363	0	255	1	19 941	34
2021	26	347	3	358	2	18 187	26
2022	37	311	2	524	1	16264	48
2023	44	313	3	435	1	15518	57

